

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛДНЕМ

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. мат. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає
від 11—12 год. передполд.
Реклама не змінюється.

ПЕРЕДПОЛДНАТА:
Місячно в ціну 470 зл.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр., Німеччині 750 зл., Польщі 5 зл., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 750 лев., Австрії 750 ш. Златі
ціна 1 зл.

**В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.**
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

„Круль!“

Монархістичний рух і монархістичні настрої у Польщі.

(Від власного кореспондента.)

Варшава 30. квітня 1926.

I.

**Розмова з послом Станіславом
Стронським.**

Кажіть, що хочете, та не можна заперечити того, що три роки тому про монархістичний рух у Польщі й собака не брехнула, а сьогодні чуте про нього з різних сторін, — чуте шораз настирливіші голоси. Варієтє руху і форма його прояву — це інша річ. Його можна осуджувати, легковажити або кепкувати собі з нього, залежно від поглядів і гумору, а проте фактом є, що існує у соймі група з кільканадцяти послів і кількох сенаторів, які декларативно проголосили себе прихильниками монархізму, що існує вже кілька органів монархістичної преси, значить: існують монархістичні організації з якимись фундами, та що існують позначки, які дуже виразно натякають, що про польський монархістичний рух ми не лише чуємо, але й будемо чути — не пересуджуючи зрештою зовсім остаточного ефекту. Правдивий вогонь чи солома, скільки з нього диму та якого той дим — запалю, як широко може сягнути подумля і як глибоко вжертись — це окрема справа, окремий випадок ствердження факту, за яким іде вигода: пізнання його.

Мабуть буде найкраще, коли в орієнтаційних цілях вислухаємо спершу одного з найбільш авторитетних пропалагорів польської монархістичної ідеї, себто людину, що цю ідею конкретизує реально-політичною роботою, займаючи — так мовити — офіційний пост на арені політичного життя. Маємо на увазі соймового посла про ф. Станіслава Стронського, головного редактора „Варшавянки“, безумовно однієї з чільних постатей у нинішньому варшавському соймі. Ваш кореспондент звернувся до посла С. Стронського з проханням поінформувати його особисто про монархістичний рух у Польщі та його напрямки та докинути кілька власних міркувань на цю тему. Пос. Стронський не відмовився, навпаки — дуже радо поспішився з інформаціями. Очевидно, його висновки подаємо без усяких змін, залишаючи окремі місця для власного освітлення теми і власних коментарів.

Від двох літ існувала в Польщі — ропочав ш. інтердьюктор — „Монархістична організація“, як статутове товариство з головним осередком у Познані. Крім того існував „Табір (Obóz) Монархі-

стів“ з осідком у Варшаві з тереном діяльності головню у самій столиці і на північно-східних окраїнах держави. В половині лютого н. р. обі ці організації зливаються в одно „Zjednoczenie Monarchistów Polskich“, яке вибрало собі спільну управу, на чолі якої став посол Стефан Домбровський з „Християнсько-Народової Партії“. Сама від того часу дається тійний звязок посольського клубу ХН з монархістичним рухом. **) На засіданні Начальної Ради 27. лютого н. р. ХН приймає принципиальні постанови про головні напрями своєї го-

*) Фактичні інформації про формальні істинуї монарх. організації в Польщі доповнюємо на основі статистичних „Монархістичний рух у Польщі“ („Польська Монархістична“ ч. I, з 14. III. н. р.), про чому зауважимо, що дані обох джерел не досім згоджуються. Початку монарх. руху в Польщі треба шукати в студентських угруповуваннях „Зайонах Єдиносі Народовей“ та „Млодєжж Народової Захочачей“, яка виділяється „Безпшнбці“ (1919). Це дрібні гуртки без усякого значення. Шойно від січня 1924 р. поміж студентами починається монархістично-організаційна робота. Новація „Варшавське Коло Млодєжж Монархістичней“ і такий „Колон“ у Познані і Цешині. В березні 1925 відбувається загальний Зїзд монархістично-студентів, який вибирає головою д-ра Мошиського та рішає скликати монархістичний конгрес, що відбувся 3. травня 1925 р. Конгрес покликано до життя „Монархістичну Організацію“ на її чолі Стефан Грехала і Вацлав Нємковський. Тимчасом у Варшаві починає виходити тижневик „Pro Patria“, біля якого новасте група монархістично-фашистів з проф. Дзержовським на чолі. В грудні 1925 виступає в радикально-поселянського „Визволення“ посол д-р А. Цяковський й оснотує „Монархістичну Селянську Організацію“ з тижневиком „Голос Монархіста“ у Ченстохові. В січні 1926 наступає злиття позначки і варшавської монархістичної груп, — про що саме й говорить пос. Стронський. — І. К-н.

**) ХН (Стронський Християнсько-народовей) рахує нині у соймі 18 послів і є на крайньому правому крилі політичних угруповань. Його формальним головою є пос. Дубанович (від чого ця партія звється популярно „Дубадєцією“), фактичним лідером, як „духовним батьком“ — ідеологічним партії — вважається пос. Стронський. Головним партійним органом була першій „Ржепшполіт“, якої основним ком і власником був Падєвський. Коли Корфанти (Християнська демократія, лідером є Халінський) купив від Падєвського „Ржепшполіт“, — Стронський виступив з неї і організував „Варшавянку“. Суттєва різниця поміж ХН та ХД в. ш. що ХН агрупувала в собі великих поміщиків (агратів), а ХД — промисловців. Ідеологічно ХН відкидає отверто демократизм, нитоміш ХД зберігає демократичну фірму і з того теж титул належить не до правих, а до центри сойм. угруповань. — Оці групи ласкрий клерикальні, в чому є спільні з ними „Зайонах людюво-народовей“ (3Л), ендеші, голова Гломбінський, та „Християнсько-людюва партія (ХЛ), група кс. Матакевича. — І. К-н.

сподарської, внутрішньої і закордонної політики, походячи наприкінці цих постанов до льогічного висновку про необхідність зміни державного устрою в Польщі. Свої постанови ХН зібрала в п'ять точок: 1) про ґрунтовну зміну виборчої ординації, 2) про збільшення прав і компетенцій сенату, 3) про створення конституційного трибуналу, 4) про змінення виконавчої влади. Передбачуючи змінення влади через падіння гололі держави права законодавчого вет-а та права розв'язання сойму, льогічно треба передусім унезалежити голову держави від законодавчих тіл, бо інакше він не зможе користати справді зі своїх прав. Адаже президент республіки є вибираний законодавчими палатами і супроти угруповань, які вибрали його, він має певні моральні а то й формальні зобов'язання. Отже щоби не допустити до вибирання голови держави або одиниці слабі, або знову сильної, однаке зв'язаної певними зобов'язаннями (расіа соупеліа), треба верховну владу зробити ділічною. *) Про це й каже пята точка наших постанов.

Ми (сказав даліше пос. Стронський) не виступаємо з гаслом „Круль!“ бачучи в цьому гаслі все добро, лише виходило зі заложеної про потребу направи устрою, при чому монархію вважаємо складовою часткою цієї направи. Ми не змагаємо теж до зміни устрою нагальним шляхом, лише йдемо до рогою еволюції. Спершу мусить бути перегорений світогляд суспільности, а також мусить існувати чейже особа будучого монарха або династії, на яку наріз згодився би. Нині шириться серед польського села гасло: „хсєму крѡла!“ Темне село гадає, що сама поява короля направить зруйновану господарку і всі інші нинішні лиха. Таке ставлення справи вважаємо плоским і шкідливим, і тому, щоби поглибити ідею і поставити її на реальний ґрунт, ХН взяла керму монархістичного руху в свої руки.

Вас певно цікавить — продовжував ш. інтердьюктор — відношення емент. зміни устрою в Польщі до справи її національних меншостей. На мою думку нац. меншости можуть найти для себе деякі додатні сторони радше в монархічному устрою, ніж в республіканському. Коли буде тріквій чинник, який матиме на оці ціле населення без ріжниць національности, то його погляди будуть незалежні від політики партії, які в респуб-

ліканському устрою завжди можуть доволню нахидавати свою думку. Для проблеми меншостей, яка завжди є у Польщі дуже важлива, справа монархічного устрою не лише може не принести утруднєнь, але може її полекшати. Я, бачите, говорю обережно, бо ХН взагалі ставиться так до всіх спод. Отже так само ливимось і на справу державного устрою. В усякому разі не думаємо, щоби такий устрій, як нині, мав бути останнім і недовторкним висловом устрою до скончалости. І на цій полі теж повинна проявитися певна творчість. З другого боку насильне нахидавання монархістичних поглядів, нагальне введення монархічних установ та здвигання престолоу на хиткім ґрунті вважаємо безцільним.

— Але чи Ви, пане после, признаєте, що змінення верховної влади не конче покривається з істинуванням монаршого паслоу? Адаже в Англії король Ю. II має фактично менше влади, ніж през. Войцеховський. Він має лише персональний вплив, але його прерогативи є страшенно обмежені...

— Але краще і такий ділічний монархізм, ніж постійні вибори президентів. Зрештою, ми не конче бажаємо собі абсолюту і т. а. м. Знаємо лише, що нинішній парламентаризм є звородний.

— А який зв'язок польських монархістів з польськими фашистськими організаціями?

— Нема жадного. Взагалі не знаємо нічого про істинування якихось таких організацій. Ми є прихильниками Мусоліні, але признаємо залежність італійського фашизму від специфічних обставин і умов життя.

— Ви згадали про кандидата на престол. Чи береться на увагу чинно небулє кандидатур? Зайкільки появилися в пресі імена Сикста Парменського чи навіть Форда?

— Досіль не було мови про ніякого кандидата і всі ці персональні комбінації є звичайними газетними сплетнями...

(На цій покинула наша розмова, яка зясовує погляд одної сторони. Кілька інших голосів та жмінку власних спостережень з варшавського ґрунту — наважу до цієї розмови у завтрашній статті.)

І. Недрин.

Бірна.

Америк. дол. 10/35 — 10/42, киян. дол. 10/28 — 10/32, чеськ. код. 0/26.25 — 0/26.50, лей 0/3.00 — 0/3.25, франк. фр. 0/20.00 — 0/20.50, фр. швейц. 1/70 — 1/75, англ. фунт 46/00 — 47/00.

Золото. 30 кар. 40.00 — 40/51, 20 франк. 37/00 — 37/51; 20 марк. 45/00 — 46/00; 10 руб. 55/00 — 55/51.

Срібло. Аустр. кор. 0/74/03 — 0/77/03, 5 зл. кар. 3/30 — 4/10, флорени 1/26 — 2/05, рубл. 3/25 — 3/30; рубл. дрібний сріблом 1/63 — 1/68.

Red. czak „Dilo“ we Lwowie. Pr. 193/26. W Imieniu Kancelaryi Polskiej! Sąd okręgowy karay orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo“ Nr. 92 (10.769) z dnia 27. kwietnia 1926. roku pod tytułem: „Z dokumentów szczyt“ na stronie 3 w kolonce 2 i 3 z kroniki pt. „Nowiny“ ob słow: „Cz. sprawdził... do końca tego artykułu zawiera wiadomości wyistniałe z 300 ustawy karnej uznał dokonaną w dniu 26. kwietnia 1926. r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego egzemplarza i wydał w mydł 494 pk. zakaz

dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydał się nakaz odrozwiedzialnem i redaktorowi tego czasopiisma, by orzeczenie niniejsze umieszczyć bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonalnie tego nakazu podlega za zora następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. r. Nr. 6 ex 1863 t. j. zaszczepienie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 28. kwietnia 1926. r.

Hawel.

Red. czak „Dilo“ we Lwowie. Pr. 193/26. W Imieniu Kancelaryi Polskiej! Sąd okręgowy karay orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo“ Nr. 94 (10.771) z dnia 29. kwietnia 1926. r. pod tytułem: „Z życia partii“ al między słowami: „Polacy... a słowami: „Treba, bi między słowami: „produkcyjne“ a słowami: „przywroczenia zawięta wiadomości zbrodni z 300 ustawy karnej i wyistniałe z 24 ust. pras. z dnia 17.12.1863. uznał konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie

nia całego nakładu i wydał w mydł 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydał się nakaz odrozwiedzialnem i redaktorowi tego czasopiisma, by orzeczenie niniejsze umieszczyć bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonalnie tego nakazu podlega za zora następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. r. Nr. 6. ex 1863. t. j. zaszczepienie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 28. kwietnia 1926. r.

Hawel.

Земельний Банк Гіпотечний АГЕНЦІЯ у Львові, вул. Ягайлонська ч. 8. Девізовий Банк

переводять всілякі банкові трансакції.
Приймає до інкаса векселі краєві і закор-
донні. Переглядає даром, як також і купує
та продає

передсаванні льоси

а то турецькі, італійські, сербські і т. д.

Купує і продає **долярівки**.

коментура Державної Лотерії
1641 Нлясогої. 2—2

1-шо-травневе зібрання пепесів-
ців у Варшаві відбулося на Теа-
тральному майдані, обставленому
тигаровими самоходами, на яких
находилися узброєна пепесівська
бойка. Там явилися й комуністи в
числі 2-ох тисяч, до яких промо-
вляли комуністичні послы Вар-
ський і Сохаський. До першої біл-
ки прийшло між пепесівською бо-
йкою і студентською соціалістич-
ною молоддю, зорганізованою в
тов. „Жице“.

Коли розвинено похід, знову по-
вторилися бійки між комуністами,
які хотіли приєднатися до спільно-
го походу, і пепесівцями, які не
хотіли „сплякати“ себе співучастю
в комуністах. Перші сутички до-
вели до кривавих подій. Пепе-
сівський міліціант за-
стрілив робітника Кач-
чинського. Після цього крива-
вого епізоду пепесівський похід,
окружений тигаровими самоходами,
посувався далі. На розі Єрусалим-
ських Алей і Нового Світа пепе-
сівська міліція знову застріли-
ла робітника Павлика. Та до формальної битви прийшло
на майдані Трьох Хрестів, де ко-
муністи за всяку ціну хотіли при-
єднатися до походу. Пепесівці від-
крили вогонь, якого жертвою впа-
ло чотири особи в уби-

тих і трицять кілька в
ранених. Між убитими є й агент
поліції Вацлав Грудзіньський.
Атакуючими збройно виступили
пепесівці, що зрештою наглядно
видно з опису в „Роботнику“, де
намагаються різними способами
закрити фактичний стан річей.
Пепесівська бойка відперла та-
кож наступ фашистської студен-
терії, зачинивши її в університеті.
У Вільні прийшло до сутичок
між пепесівцями й фашистською
молодю, яка почала „Роту“ і нава-
ла на тих, що не хотіли знати ка-
пелюхів. Кілька осіб потурбовано
палицями.

В Лодзі пепесівці святкували
1. травня на спільку з жидівським
„Бундом“ і німецькими соціалістами.
Сутічок не було.

У Львові теж обійшлося без
сутьок. ППС. обхотила свято 1.
травня на майдані Гомеєвського. Жи-
дівські партії „Бунд“ і „Поалей-
Сіон“ святкували окремо (перша на
Рибнім майдані, друга на Старім
Ринку). До пепесівців приєдналася
теж група комуністів, ескортава-
на поліцією. В спільнім по-
ході з пепесівцями взяла
участь недавно зоргані-
зована соціалістично-
москавофільська „Народна
Воля“ в числі 20-ти людей. Є це
симптоматичне тим більше, що Жи-
ди святкували окремо. Шкаво було б
знати, чому „народовольці“ не при-
єдналися нпр. до Жидів, тільки до
патріотичної ППС? При цій нагоді
варто зазначити ще один інцидент.
В суботу, 1. травня рано (біля 11-ої
год.) до „Общ. Качковського“ вдер-
лася фашистська група польських
студентів в числі 70-ти осіб
в пошуванні за ком. пос. Вой-
тюком. Вилетілимавши при сутних
в канцелярії „Общ. Качковського“
і в канцелярії адв. Глушкевича та
не найшовши пос. Войтюка, фаши-
сти опустили льокаль. Очевидно,
цей епізод належить до дуже ціка-
вих, не лише тим, що відбуваються
без перепон з боку поліції. Фор-
мальні напади на інституції й при-
ватні льокалі, але й тим, що напа-
совані смірно легітимуються пе-
ред фашистською братією.

Товариство, що стоїть під про-
водом Тимченка й Д. Щербанівсь-
кого й числить приблизно 200 чле-
нів. Воно заснувалося, як згаду-
ється в приводу першої річниці
існування, наслідком реальної
потреби, як вислід зацікавлення
широких верств радянського су-
спільства до краєзнавства взагалі
й зокрема до вивчення й збирання
відомостей про старий та но-
вий побут „трудящих мас“ і
змігмо вже першого року об'єд-
нати майже всіх відомих і молодих
етнографів, заснувати окремі ет-
нографічні гуртки, відбути дуже важ-
ні фахові курси для етнографів і
присутити до систематичної до-
слідчої праці. Товариство підго-
вило й видало друком або на ма-
шинний ряд докладні програм до
збирання етнографічних відомостей
(м. и. про Великдень), які були
розіслані в сотках примірників по
селах та провінціальних музеях.
Для систематичних докладів Тowa-
риство заснувало в кількох селах
окремі дослідні стації (найбільшу
в селі Українці Обухівського ра-
йону), в яких на протязі цілого
року та при всяких нагодах ве-
деться обсервація народнього жит-
тя, збирання матеріялів, роблення
рисуноків і знімком і т. д. В цей
спосіб зібрано вже великий, добре
проверений матеріял, що дасть
змігмо видати докладні монографі-
чні описи поодиноких сіл, а пі-
сля цього й невеликих округів.
Крім цього Товариство підтримує
зв'язки з селом і має звіттам коло
40 постійних кореспондентів.

Тих кілька слів подаю під за-
гальну увагу. Може не пройдуть
безслідно.

В Домбровському басей-
ні дань 1. травня минул спокійно.
В Сосновці робітники не допу-
стили до голосу вибраного ними в
1922р. пепесівського посла Стань-
чика. Проти П. П. С. демонстру-
вали безробітні.

В Бориславському ба-
сейні управлісними були тільки
пепесівці. В Бориславі, Драгобичі й
Стрию не допущено до святкування
1. травня комуністів, переважили
передтим численні арешти. Ком.
пос. Пащука поліція антранспорту-
вала в Бориславського басейну.

В інших місцевостях свято 1.
травня відбулося без більших по-
трясень, тільки в Новім Дворі під
Варшавою поведення поліція мало
не довело до проливу крови. Обу-
рені робітники кинулися на мігі-
страт, але військом привернуло лад,
стріляючи в повітря.

На день 1. травня сконспіровано
величезні маси поліції і війська та
переведено масові арешти підозрі-
лих в комунізм. Не зважаючи на
те все, страх мав великі очі, особ-
ливо на „кресах“, де бюрократія й
„організації народної“ похотілися
бути (за винятком Львова) по ми-
шачих дірах.

Українське робітництво не свят-
кувало дня 1. травня під своїми
прапорами. Від хвилі ліквідації
УСДП, українське робітництво фак-
тично не має своєї організації;
воно розпорошується і пропадає
по ріжних, менше й більше чужих
організаціях. День 1. травня, який
є не лише святом праці, але й не-
реглядом боевих рядів пролетаріату,
не був організованим святом для
українського робітництва. Чия це
не сором для б. керівників і в-
тажків українського робітництва?
Чи не пора вийти зі стану апатії
і може ображеної амбіції та рести-
тувати організацію українського
робітництва? Чи „Народна Воля“
має заступити ту організацію і ска-
піталізувати 25-літню працю укра-
їнських соціалістів?

Правда, реорганізована і пере-
іменована радикальна партія (УСРП)
намагається виповнити ту прірву,
яка повстала через відсутність укра-
їнської соціалістично-робітничої
партії, але ледве чи вона, обтяже-
на своєю традицією, колинебудь
здобуде більший вплив в містах.
Започатковане нею минулого року
1-травневе свято не відбулося ізза
недостачі льокалю.

Пора подумати!

Дентист д-р Тадей Хутиновський
ординус 3. М а я 16, партер від 9—12
1635 і 3—6. Телефон 38—33, 2—3

По широкому світі.

Великанський страйк вугле-
копів грозить Англії. Порозуміння
між власниками копалень і робіт-
никами не вдалось. Уряд одержить
спеціальні уповажнення у цій гріз-
ній ситуації, а король видасть
окрему прокламацію. Страйкую-
чих більш мільона.

Абд-ель-Крім заявив, що не
прийме французько-іспанських умо-
вин мира.

Рада Ліги Націй, на підставі
останніх звісток, буде перегорена
в той спосіб, що до неї вийдуть
три категорії членів: постійні, від
великих держав, під-постійні ви-
брані на 6 літ і перевибрані і не-
постійні на 3 роки, без права но-
вого вибору.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Кріза польськ. уряду.

4. V. уряд Скішинського, як о-
станню свою працю мав полага-
ти закон про організацію найв-
ійскових властей, відкликавши
старий закон зі сойму а предло-
живши новий. Опісля сойм мав
зголосити димісію. Мін. Желігов-
ський предложив згаданий закон,
але про димісію уряду не було
мови. На засіданні ради мін. після
передискутавання ухвалили проєкт
закона про нач. військ. властей. В

Немцкій фабрикне сам, сгій улюбле-
ний дікер а помазачік, хинік, мн-
тоті, мігдалемі і т. п. смаках з оди-
нцки природного оловеного екстракту

ЕКСПРЕСС-АГРУМІНА

Жаждате свіжій Голер. Реп. а Поміті
1247 ТИТАНИ, Львів Річницька 8. 35-75

дискусії піддавали в сумнів, чи у-
ряд перед своєю димісією може
вносити до сойму такий важний
закон. Скішинський пояснив, що за-
кон цей то держ. konieczність (і ос-
нова до створення нової попірне-
ної уряд. коаліції). Так проєкт у-
хвали і предложили марш. Ратаєв

В зв'язі з крізою уряду була
конференція представників партій,
які творять т. зв. каловбовий уряд.
У нарадах взяли участь послы:
Гломбінський, Заскінський, Віто-
Керік, Осецький, Хайніський, Гдик
і Пошель. Усталили, що конче тре-
ба порозумітися з ППС. Колиб
ППС. не згодилися вступити до у-
ряду, тоді теперішня коаліція пред-
ложить у Бельведері скріпиту те-
перішній уряд покликаним на прем'єра
Вітоса, агл. Ратая, хоч Вітос заявив,
що кандидатури не прийме. Послы Ха-
їнський (ХД) і Пошель (НПР) заявили
що до центрсправу не вийдуть, а
не вірять у реальність центрсправу,
який мусить оперітися на нап. сла-
вянські меншости, ворожі державі.
Щодо Жидів, то при нинішнім ке-
ровництві жид. кола тяжко гово-
рити про притягнення Жидів до
урядової коаліції, хоч деякі гово-
рити а жид. колом як з іншими
угрупкуваннями. 5. V. будуть наради
з клубом ППС.

Генер. страйк в Англії.

У палаті громад прем. Болдуїн ви-
голосив промову в справі вугляної
кризи й грози ген. страйку. Порозу-
міння з шахтарями сталося трудній-
ше, коли владу передано в руки робі-
ного виконуючого комітету. Шефи
Лейбур Партії грозять поваленням
обов'язуючого приймпу, що уряд
має правити. Член Лейбур. Партії
Томас збивав, начеб виступ шах-
тарів був революційний, бо має
характер виключно економічний.
Провідник лібералів Льюїс Джордж
звинув палату, щоби нашла за-
соби, які не допустили би до ка-
тастрофи. Вважає ген. страйк по-
милковим кроком шахтарів. Спо-
діється, що палата уповажнить
уряд до продовження речення пі-
мог, коли переговори мають бути
успішні. Опісля палата громад а
голосуванні 308 гол. проти 108 у-
хвалила резолюцію а подякою для
короля за видання відручного пись-
ма, що проголошує виїжковий стан.
Всі переговори не вдалися. Палата
відклала засідання. Генеральний
страйк зачався в опівночі 4. V. Со-
юз залізничників розіслав розпо-
рядок, що починається залізні.
страйк на всіх лініях почавши від
півночі а понеділка на віаторок.
Без уваги на страйк, аийшли всі
майже часосипи хоч у зменшеному
форматі. По півночі місто а об-
слуги омнібусів, підземної залізнич-
і трамваїв не зголосився до праці.
Всетаки кілька поїздів відвезло
робітників до їх мешкань. Легунська
служба була правильна, приміненя до
збільшеного руху. Політич. уряд
звернувся до публіки, щоби обме-
жувала переписку, та що пакетів не
приймає. Зголошуються тисячі до-
бровольців. В Сіті рух дуже сла-
бий. Гайдпарк наче табор, бо там
складають засоби молока для
Льондону. Побудували багато ште-
р і складаних доміжків. У війську
й маринаріш адержали відпустки.
Льондон виглядає інакше як зви-
чайно, люде приходять пішки, на
роверах. Головні вулиці затарасо-
вані возами.

Страйк обійма й ці галузи про-
мислу, які не проголосили страйку,
а змушені до нього а причини бра-
ку тринспорту. Між столицєю й
близькими містами адержує рух 400
авт-омнібусів. У Манчестері й півн.
Валлі адержали зал. рух. Кажуть,
що страйк скінчиться скомо з браку
страйкових фондів.

В вузких рамках виконувало на-
шу роботу київське Етнографічне

Удар для Ліги Націй.

Німецько-радянський договір.

Схильовані союзники. — Солідарність двох анексованих. — Льюїс Джордж критикує Женеву. — Неприємні аналогії.

Більш як тиждень думають європейські дипломати над роботою, який склали їм спільними силами Берлін і Москва. Німецько-радянський гарантійний договір, про який етадувала преса на протязі місяця, злинувал найсупотійніших дипломатів так, немов би він був другою бомбою, після Репалю. Не журно сказати в ньому ясно, що Репалю є його підставою.

Що є причиною схильовання цих союзних держав, творців Льюїс Джордж у великій статті на тему цього договору, обличає женецьких дипломатів, які допустили до розвитку останньої сесії Ліги Націй, зачинавши її двоє перед носом Німеччини. Ізго думка така: коли Ліга Націй в Льюкарно творили бльок одних держав проти других під гаслами європейського миру, то можна було сподіятись, що ті держави, проти яких цей бльок є звернений, підпишуть між собою друге Льюкарно, з такими самими високими принципами, і з такими самими шкурними завданнями. Франція — каже він — організувала, давши сільну оборону групу проти Німеччини та Росії. Вона давала великанські позички, щоб влінувати армії союзників. Саме недавно підписала вона неутраційний договір з Туреччиною, безпосередньо після цього, як це очікує до війни держава погрожує Лізі Націй. Польщу та Румунію здало дефанзивне порозуміння, звернене проти Росії. Чехословаччина, Польща, Румунія та Югославія підписали союз взаємної помічі проти Росії та Німеччини. Польсько-румунський договір, на думку його авторів, є створений навіть на випадок, «якби Ліга Націй не могла виконати своїх обов'язків». Та коли Росія та Німеччина йдуть слідами цих палких прихильників Ліги Націй, тоді їх остерігають, що вони нарушують статут Ліги Націй.

Льюїс Джордж влучно звертає увагу на факт, що головні пункти гарантійних пактів дають стільки нагоди до хитрих інтерпретацій, що шеста та восьма заповідь. Далі він переводить аналогію між теперішнім договором і французько-російським з 1894 р. Коли Франція після розгрому в 1870 р. не могла очуняти, вона потребувала сильного союзника. І хоча Росія була авто-

кратією з царем, а Франція республікою, — французькі республіканці зі захопленням витали на вулицях Парижа деспота, який на петербуржських вулицях казав розстрілювати російських республіканців. І 30 літ ішли рут-об-рут російські імперіалісти з французькими республіканцями і навіть в останній війні. Бо національна безпека була для Французів дорожша як ідеал свободи. З тих самих мотивів німецькі аристократи, націоналісти чи імперіалісти тішались союзом з російськими комуїстичани.

Найближча сесія Ліги Націй у вересні має розплатити гордіський вузол гарантійних пактів, до яких Ліга дала перша почин. Вона радитиме не тільки над тим, хто має рішати в майбутності про напада-

Жіночі модні матеріали

Шовки, Полотна

Мужеські сукна

1630

2-7

пради відомі

ФІРМА
РОМАН

ЗУБИК

Львів, Галицька 16

ючу акцію якоїсь держави, але чи дотеперішня система Ліги Націй є згаданою доцільною гарантією миру. Вже сама кандидатура Німеччини до Ради Ліги, ставши новою проблемою, внаслідок нової міжнародної ситуації. Німеччина заявляє ясно, що війнища до Ліги, візьме на себе оборону інтересів С. Р. С. Р., який а дотеперішньої Лігию не має нічого сайнього. Система гарантій, створена Льюїс Джордж, стала для Ліги Націй причиною її нових труднощів і цього нового важкого удару.

Найближча сесія Ліги Націй у вересні має розплатити гордіський вузол гарантійних пактів, до яких Ліга дала перша почин. Вона радитиме не тільки над тим, хто має рішати в майбутності про напада-

ючу акцію якоїсь держави, але чи дотеперішня система Ліги Націй є згаданою доцільною гарантією миру. Вже сама кандидатура Німеччини до Ради Ліги, ставши новою проблемою, внаслідок нової міжнародної ситуації. Німеччина заявляє ясно, що війнища до Ліги, візьме на себе оборону інтересів С. Р. С. Р., який а дотеперішньої Лігию не має нічого сайнього. Система гарантій, створена Льюїс Джордж, стала для Ліги Націй причиною її нових труднощів і цього нового важкого удару.

На сходах жіночої модної фірми Роман Зубик 1637 знаходиться Колонія Собська 8-2.

І-ший травня.

Сподіванки і дійсність. — Криваві події у Варшаві. — Пенсієвські братовбивці. — 1-ший травня в інших місцевостях і у Львові. — Українське робітництво під чужими прапорами.

„Voх рорші“ і не лише „вох рорші“, але й преса та правлячі чинники звазували з початком травня глибоко сагаючи потрасення й перемін. Говорилось й писалось про можливість, а навіть неминучість лівого перевороту в дні 1. травня, а одночасно про таку можливість перевороту в дні 3. травня (давніше відомого нам під назвою „конституції 3. травня“, а тепер „державного свята“).

Сьогодні оба ті дні за нами. Не спричинили вони ніякого перевороту, хоч день 1. травня не обійшовся без кривавих жертв. На вулицях Варшави полилася робітничі кров

і то — що ще трагічніше! — з рук таких робітників.

ППС, що недавно виступила з реакційної коаліції, відмовилась святкувати 1. травня з іншими соціалістичними угрупованнями. Жидівські соціалістичні партії („Буна“ і оба крила „Поалей-Сіон“) відхилились від пенсієвських і святкували робітниче свято окремо. За те комуїсти, що змагали до одностайного робітничого фронту в дні 1. травня, дуже діялаво потерпіла від війовничо-патріотичної ППС, яка ад нос створила свою власну партійну поліцію, узброєну в револьвери, під назвою міліції.

ЗЕНОН КУЗЕЛЯ.

За оживлення етнографічних розелілів.

Зацікавлення народним побутом і народною творчістю було у нас у минулому столітті дуже велике й дало нам не тільки ряд визначних етнографів-учених і непроглядне число звичайних збирачів української народної збереженості й творчості, але й справді величезний запас етнографічних матеріалів, оголошених у тисячах томів окремих видань і всяких фіхових журналів, та незвичайно багаті зборки предметів української народної культури, що переходять по багатьох нащадків і чужих муклах у Львові (Музей Наукового Товариства ім. Шевченка, Націон. Музей ім. Шептицького, Музей гр. Дзедушицьких), Київі (Міський містський Музей, Музей ім. Ханенка, Антроп.-етнографічний Музей ім. Хв. Вовка і н.), Харкові (Музей Слобідської України, Харківський Міський Музей, Етнографічний Музей), Полтаві (Централь. Пролет. Музей Полтавщини), Чернігові (Історичний Музей, Етногр. Музей і н.), Одесі, Кам'янці, Житомирі, Катеринодарі, Катеринославі, Вінниці, Миколаєві, Петербурзі (б. Музей Олександрів), Празі (Промисловий Музей Напрстківа), Будапешті (Етногр. Музей), Відні (Етн. Музей) і н.

Останні роки XIX-ого й перші роки XX-ого століття принесли значне поглиблення етнографічних розелілів, яке зазначилось між іншим систематичним збиранням народного матеріалу та етнологіч-

ми розелідними експедиціями й подорожами, як нпр. екскурсії Роздольського й Колесси для збирання пісень, Гнатюка для розелідів угорської України, трьохлітня антроп.-етнографічна подорож по Прикарпатті під проводом проф. Хв. Вовка, екскурсії співробітників петербургського Музею і н. Зокрема для австрійської України великі заслуги положила в тім напрямі Етнографічна Комісія Наукового Товариства ім. Шевченка, що за починком Вовка, Грушевського та Франка, але найбільше завдання невідомим заходам Волод. Гнатюка, зуміла об'єднати доволі себе велике число етнографів, повести планову й систематичну працю над збиранням і видаванням ціннішого етнографічного матеріалу та зібрати багатий і неоціненний матеріал (одаги, вишивки, знаряди, прикраси, писанки і н.) для власного музею.

Світова війна припинила дальший розвиток цієї успішної праці. Етнографічна Комісія мусіла за недостатньою засобів і людей сильно скоротити свою діяльність, багато співробітників забрала війна та розігнали незідродні післявоєнні відносини, але, що найважливіше, між загальною Українцями, що олінілись під Польщею, загратилося давнє зацікавлення до етнографічних розелідів рідної країни. Не чути нічого про якісь більш етнографічні пляни, праці й зборки, із наших музейних звідомлень не вичитусмо нічого потішаючого тай між нашим молодим нарібком не подібуємо покищо повних адегтів етнографічних студій. Пова працями наших давніх етнографів (як Гнатюк, Ф. Колесса і ще дехто), що серед найбільше несприятливих об-

ставин продовжують свою роботу, українська наддністрянська етнографія вступила ледве кількома невеликими розелівами й саггатами, а наші журнали й газети, що колись навіть ще підчас війни, майже роілись від праць, статей та матеріалів етнографічного змісту, тепер не можуть похвалитися навіть звичайними принагідними статтями на Різдва та Великдень.

Таке відношення до одної з важливіших українських дисциплін, що тісно зв'язана з розвитком нашого національного життя, треба вважати появою дуже невідрадною, на яку мусимо звернути тий більшу увагу, що наша народна маса наслідком війни, політичних перемін, економічних переходів і багатьох інших причин переживає тепер у своєму нутрі певну (і з етнографічного боку) передому хвилю. Такі важніші переломові хвилі, що амінають з неодолюмим народне життя, загратують давні погляди й звичаї та впровадують цілком нові або переінені думки й форми духового й матеріального життя, мусять мати пильних і бистрих обсерваторів, що повинні зафіксувати по змозі найдокладніше всі ці прояви для теперішніх і будучих поколінь відповідно зібраними матеріалами у формі записів, описів, рисунків і фотографій і музейних предметів. У нас, на жаль, ця хвиля переходить без належної уваги, хоч принагідні замітки й обсервації, подібувані в біжучій пресі, (як нпр. „Листи з села“ в „Цілї“, листи селянина М. І. в перекладі „Українським Голосом“, записи пісень в американській „Свободі“, статті д-ра К. Григорівського про пошу і т. д.), здебільшого не мають цінності в нау-

глядах, звичаях, поетичній творчості та технічно-матеріальному побуті нашого народу. Ш перемін цікаві й важні не тільки з наукового, але й із чисто практичного боку для ведення всякої нашої, особливо культурно-просвітної й економічної роботи на селі. Тим більше належало забратися до систематичного розелідів теперішньої селянської й мішанської маси, а зокрема до планових студій над „селем“, з якими ми так мало познайомились. Що правда, в останніх часах читасмо вже про потребу розелідів економічного стану села, про економічні ради і т. н., однак цього ще мало, особливо, коли багато дечого лишається тільки гарним проєктом. Нам треба доконеці й невідкладно вийти поза рамки вестинітним розелідом нашої території під Польщею на осном добре обдуманого й опрацьованого плану, в якому устна словесність булаб тільки одною частиною, нам треба тепер широкої краєзнавчої роботи, до якої муслоб втягнути під проводом фахових учених цілий ряд окремих підготованих людей з провінції.

Така робота переходилаб на мого гадку теперішній силі й засобам заслуженої Етнографічної Комісії, але й не моглаб бути підготована й переведена замало не авторитетним і приспособленим туристично-краєзнавчим товариством „Плай“. Для цієї справи повинно бути зорганізоване, в тому ж зв'язку з Науковим Товариством ім. Шевченка, окреме українське Етнографічне або ще краще Краєзнавче Товариство на аразок подібних західно-європейських організацій, котрі, станом, практично роз-